

Deželni zbor štajarski.

Kakor povsod „ustavoverci“, tako tudi nemški Štajarci so zatrobili v rog, da protestujejo zoper cesarjev reskript, Čehom poslani. Poročevalec Rehbauer je žugal ministerstvu celó s zatožbo in le obžaloval je, da te pravice deželni zbor zdaj še nima. Zoper ustavoversko resolucijo so trije Slovenci: dr. Dominkuš, Herman in dr. Srnec krepko povzdignili svoj glas in resno in šaljivo take resnice metali ustavovercem v obraz, da je mnogokrat, posebno pri govoru Hermanovem, vstajal tak hrup, da ga je deželni glavar dvakrat vstavil v govoru. Se vé, da je bila resolucija ustavoverska sprejeta — in to z 44 glasovi proti 16.

Dopisi.

Petrograd 16. (4.) avgusta. — η — (Konec.) Tako so se poznali le udje vsacega kroga med seboj, njegov poglavar je poznal tudi ude enega iz viših krogov, ud čegar je ravno bil. Sicer družbeniki drug za drugega niso vedeli. Nečajev je prinašal svoje ukaze, pod imenom ukazov zlaganega komiteta, v centralni krog, udje tega kroga pa so jih dajali naprej po svojih krogih. Sicer je stal Nečajev v zvezi z izseljencem Bakunjinim, in po njem z zapadnimi socijalisti. Vse dokumente tega društva, pisma, pečat z nadpisom: „Ruskij oddelj moždnarodne zveze“, kakor tudi kaso, je hranil ud centralnega kroga. Komitet, to je, Nečajev je tirjal po programi od udov brezuslovne pokorščine. V vsem svojem postopanju se je odlikoval ta človek posebno s svojo trdo voljo, z nekim posebnim neusmiljenim avtokratizmom; in ko bi bili zdanji pogoji taki, da bi bil Nečajev svoj cilj dosegel, govorila bi zgodovina o Ivanu Groznem kakor o angeljčku v primeru s tem „narodoljubivim demokratom“. Udu centralnega kroga, nekemu Ivanovu, se je nazadnje prečudno zdelo, da komitet navadno prav naglo, včasih v eni uri, in vsako, še tako krivično stvar, razreši po volji Nečajeve; zato se je on pritožil v svojem krogu, kakor tudi drznil, Nečajeve po komitetu vprašati. To je dalo Nečajevu povod, Ivanova k smrti obsoditi zavoljo nepokorščine in nevarnosti. Nečajev in ostali 4 udje tega kroga so izvabili Ivanova v samoto v nek podmolj blizu Moskve, ubili in vrgli v vodo. Ko je policija te homatije zasledila, bežal je Nečajev iz dežele, ostali so prišli pravici v roke. Štirje udje centralnega kroga so obsojeni zavoljo zavratnega ubijstva po 7 do 15 let, potem se bodo naselili v Sibiriji. Ude drugih krogov je tožil prokuror (državni pravdnik) zavoljo zagovora proti državi, obsojeni pa so le kot udeležniki tajnega društva, in sicer literat Tkačev, ki je programe in proklamacije pisal, v zapor nekaj čez leto; gospá Dementjeva, ktera jih je tiskala, na 6 mesecev, drugi na več ali manj tednov, nekaj jih je nekrivih spoznanjih, nekaj še pred sodbo.

Poslušalcev pri teh sodniških obravnavah, da je neki bilo vedno vse polno, in advokati-zagovorniki so se pokazali večidel prave Cicerone, posebno knez Urusov. G. Spasovič pa, sicer znamenit advokat, je igral v tem delu posebno rolo. Kakor govore drugih zaščitnikov, tako sem hotel tudi njegovega prečitati, pa prečitavši kolumno v Birževih Vedomostjah, mislil sem, to so fazmagorije, to mora biti drugi Spasovič, ne znani advokat, ter odložim list. Čez nekaj dni prinesejo „Sankt-Peterburgskija Vedomosti“ kritiko govorov poglavitnih zaščitnikov, in tu najdem, da vse drugo je sama sodrga, le advokat Spasovič je ruski Ciceron. Majaje z glavo in žalosten svojega slabega vkusa, vzamem Golos v roke. Ta list je prinesel pod črto humoresko, ki me

je zvedrila. Golosov listničar namreč pripoveduje, kako je neki ruski „zapadno-liberal“ planil v njegovo sobo ter vže na vratih zavpil: „Prekrasno! prekrasno! nebeško je govoril!“ — „Kdo?“ vpraša listničar. — „Ah, vi še ne veste? Spasovič!“ — „Ste čitali njegov govor?“ — „Nak, slišal sem pripovedovati, udiviteljno! recite, ni li udiviteljno govoril Spasovič!“ — „Se vé, se vé“, dé listničar, „pa so vendar taki, ki se drznejo tako-le pisati“ (vzame list ter čita liberalu): „Poljak ljubi narod, to je, svoj narod. Ta narod ima bogato preteklost, ktera hrani mnogo tacega, od česa (Poljaku) še sedaj srce bije. Le-tá preteklost se dviguje pred njegovimi očmi v purpuru in zlatu, v divnem veličji, in on se zamisli v to nacionalno preteklost ter si napaja svoje demokratične misli. Glej, tako se dela on revolucijonerja! Vse drugače je z ruskim mladenčem. Preteklost njegova je siromaška, zeló siromaška, naj govori slavjanofilstvo kar hoče, njegova zdajnost je suha, siromaška, gola, kot obširna step, po kateri je mogoče brodiriti, pa ni kje vstanoviti se! Le-ta resolutnost ruske nature, o kateri toliko govoré, le-ta radikalizem, ki se nahaja v velikem številu ruskih delavnih moči, izvira ravno iz pomanjkanja preteklosti, iz polnega pomanjkanja kulture, iz tega, da ni na kaj opreti se. Le-ta radikalizem je najbolj debela, najbolj v oči — — „Dovolj! dovolj!“ zavpije liberal, „kakošen neotesanec je to napisal!“ — „Neotesanec je to pisal?“ vpraša začudeno listničar. „To je prekrasno, nebeško, udiviteljno rečeno.“ — „To je nesramnost, surovost, laž! recite“, se togotí liberal. — „Haha!“ se nasmeja listničar, „to je Spasovičev govor!“ — „Spasovičev, kaj, Spasovičev govor?“ zategnjeno praša liberal, popade list, pogleda glavo govora, pohlevno izusti: „Da, nu, se vé, Spasovič ima prav za prav — prav“, ter se pohuljeno odpravi. Se non e vero, e ben trovato — sem si mislil, ko sem v tej zadevi dalje naslednje doživel: Vsi veči neodvisni listi so obsodili govor liberalnega advokata in donašali proteste v podobi dopisov iz vse široke Rusije, posebno iz ruskih mest nekdanje Poljše, v katerih so se Spasoviču lepo zahvalili za purpur in zlato, povrnitve čegar si ne želje. Drugi so ga obdelovali zavoljo njegove modrosti, ki je našla ubijstvo Ivanova npravstveno opravičeno, dasiravno liberali sicer obsojevanje k smrti imenujejo barbarstvo. Nazadnje je bilo Sankt-Peterburgsko Vedomostnih modrijanov sram in ukazali so svojemu listničarju Neznakomcu, da naj najde v govorih kneza Urusova in tovarišev kak las dober, v govoru Spasoviča pa tudi kak las pomankljiv. Njihova volja se je zgodila; liberalnemu advokatu pa je kri zavrela, in šel je ter napisal Sankt-Peterburgskim Vedomostjam pismo, v katerem je razglasil, da z ljudmi, ki pišejo Sudebni Vestnik, Golos in take liste, se on ne spušča v razgovore; Neznakomcu pa mora opomniti, da je vže 1858. leta v (petrograškem) „Slovo“ povedal, da „on je zapadno-liberal“, „slavofili pa in Rusi so barbari brez zgodovine“. Fabula docet: Liberali in liberalci so povsod enaki; oni povsod prav nježno, ljubeznjivo in omikano izpodbujajo grešne narode k samospoznanju s šopki iz surovosti, neotesanosti, barbarstva in podobnih cvetic, kakoršnih obilo pridelujejo v vrtu svoje kulture. Ti grešniki pa so tako barbarsko barbarski, da na take vonjave celó kihajo.

Iz Trsta 28. sept. (Prestavljalec) dopisov in sploh člankov Vašega mnogocenjenega lista nisem jaz, ampak dopisnik „Triesterice“ neki g. Arko v Ljubljani. Naznanjam Vam to iz gotovega vira, da vidite, kako zeló se moti tukajšnji Vaš dopisnik.

G. H. Martelanc.

Iz Gorice 29. sept. G. G. — Tukaj je vse mirno in tiho; dijakov ni več. — Letošnji napredek slovenske

učee se mladine je bil dober; obžalovati moramo le, da zlobne roke nemčurskih pa lahonskih profesorjev so našo slovensko mladost preveč pritiskale. — Posebno so pokazale svojo moč nad onimi, ki se posebno potezujejo za narodno reč, in po svojih bornih močeh za Slovenijo delajo. Kratko rečeno: Ako nam vlada slovenskih profesorjev ne priskrbi: v kratkem bo vsa naša gimnazija deloma germanizirana deloma pollaščena. Naši slovenski dijaci, čujte! ne smejo več slovenski govoriti! Resnica je, da je tukajšnji zastareli suplent K.... neke dijake, ki so v mili materinščini kramljali, oštel z besedami: „Nichts slovenisch plapern; deutsch, deutsch! etc....“ In zvedivši, da neki gimnazijalec „Sočo“ bere, zagrmí vpričo vse šole nad njim: „Gott bewahre, wenn Sie nochmals solche schmutzige Blätter lesen!“ Al pustimo to umazano stvar, o kateri germanizatorjem v obraz po pruski rečemo: „es jinge wohl, aber es jeht niche“. Naj raji častitim bralcem dam kratek opis „besede“, ki so jo napravili goriški dijaki 27. dne avgusta v Dornbergu, o kateri nismo še brali v nobenem listu nič. Beseda se je začela z izvrstnim govorom sedmošolca gosp. Vodopivca. Po govoru so naši dijaki pod vodstvom Carli-jem zapeli „Dijaško“, ktere je napev zložil naš nadepolni mladi učitelj Sovodenjski gosp. Avgust Leban prav dobro. Po petji je deklamoval petošolec Primožič, kteremu je pa prevečkrat beseda ušla. Po deklamaciji so naša mlada grla zapela „Slovó“ v občno zadovoljnost. Na to je dobro deklamoval šestošolec Kragelj; potem so zapeli „Venec“ in na zadnje bila je gledališka igra, ktero so izvrstno vršili gospodje: šestošolec Kragelj, učitelj priprav. Benko Poniž, sedmošolca Lutman in Vodopivec in osmošolec Furlani. Razšli smo se s srčno željo, da bi se kmalu zopet sešli tako veseli kakor ta večer.

Iz Gorice 30. sept. — Sprejmite „Novice“ popis redke svečanosti, ktera zadeva enega najstariših Vaših naročnikov in ceniteljev, možaka, s kterim se Slovenci vže celih 50 let ponašamo — popis svečanosti o priliki petdesetletnice — zlate maše — prevzvišene našega kneza-nadškofa dr. Andr. Gollmayer-ja, Radoljčana. — Danes se je izpolnilo 50. leto po Njihovi novi maši. Ob 8. uri zjutraj jih je v domači kapeli marsikaj iznenadilo. Spremenila sta se bila kapelica in oltar v prav okusen cvetnjak. Po stenah niso visele le damaškove preproge in girlande iz cvetlic in zelenine, temveč tudi razne podobe, nad oltarjem sv. Andreja, na obeh stranéh pa vseh goriških nadškofov in druge. Na koru so bili 4 transparenti, dva z mašniškimi, škofovskimi in drugimi znamenji, dva pa s prav primernima svetopisemskima napisoma (*Corona dignitatis senectus (Prov.) = Venec dostojanstva visoka starost — in „Exultatio viri est longae-vitas“ (Eccli.) = Veselje moža je dolgo življenje*). Najbolje pa se je podajal krasen venec viseč nad sbernelaso glavo dušno in telesno krepkega drugomašnika. Ko so stopili prečastitljivi starček v kapelo, sprejel jih je pozdrav: „*Ecce, sacerdos magnus...*“ = „*Glej, veliki duhovnik*“, ki ga je izvrstno ubrano, čutljivo in gladko s fisharmoniko pel moški zbor na koru (vrli oo. Frančiškani), kteri je tudi med pomenljivim sv. opravilom lepe primerne pesmi izvrševal. — Ob 11. uri dopoldne se je poklonila Njih prevzvišenosti vsa mestna duhovščina; kapitelski dekan je izročil preč. jubilanu sprelepo zvezane voščilne adrese vseh 15 dekanij, sestavljene v 4 jezikih (latinskem, slovenskem, italijanskem in nemškem). V ginljivem odgovoru so Njih ekscelencija med drugim rekli, da nikdar niso za nobeno povišanje ali poslavljenje prosili ali se za-nj poganjali, razen profesure bogoslovske (v Ljubljani), za ktero je bilo treba, se ve da, podvreči se preskušnji;

zato se nadjajo, da to, kar so, so po Božji volji. — Drevo bo primerna svečanost v prostorih deškega semenišča; napravi jo katoliško društvo. Pozneje bode igrala meščanska banda na nadškofijskem dvorišči. — Jutri bo slovesna pontifikalna maša v veliki cerkvi; popoldne prazničen obed, h kteremu je povabljenih 24 najodličniših oseb našega mesta. —

— 1. okt. Pri sinočni „besedi“ katoliškega društva, ktere se je vdeležilo obilo ljudi, sosebno veliko gospá, govorili so: predsednik dr. Doliak, podpredsednik g. Toman in Zaderski kanonik, nekdanji tajnik našega knezo-nadškofa, g. Rajčević. Dr. Doliak je podal kratek pregled zgodovine zlatomašnikovih prednikov, oglejskih patrijarhov in goriških nadškofov; Toman nekaj životopisnih črtic (po slovenski); Rajčević kratek pa karakterističen obris mišljenja in delovanja nadškofovega; potem je obravnaval predmet, da cerkev v svojih pastirjih čvrsto živi v kljub vsemu, kar se na videz tej resnici vdira. Vmes je igrala godba. Po vsakem govoru so se odmevali prisrčni „evviva“ in „živili“! Dvorana je bila še skor okusniše ozaljšana, ko unikat za papeževo slavnost. — Danes je trajala velika maša i. d. skor 2 uri. Leta in leta nismo videli, da bi se bili ljudje tako tlačili v prvostolni cerkvi, kakor danes. Da se je cerkev vsa po svatovsko oblekla, razume se samo. „Te Deum“ so preč. drugomašnik s posebno močnim glasom zapeli. Nenavadno je povzdigovalo svečanost to, da so opravljali više strežniške opravila vsi 3 dostojniki prvostolnega kapitela in pa 2 častna kanonika. Častite Uršularice ljubljanske, v kterih cerkvi so zlatomašnik leta 1821. novo mašo obhajali, poslale so jim danes voščila po svojem spovedniku. Preteklo noč je došla od sv. Očeta za voščilo dovolitev, da smejo podeliti danes popolni odpustek (kakor je to pri nas sicer le 2krat v letu navadno). Od sosednih škofov i. d. so došla drugomašniku-prvostolniku voščila že za 23. dan sept. — dan Njih posvečenja za mašnika. Gosp. dr. J. Bleiweis, kteremu so knezo-nadškof v Ljubljani prvi učenik bili, čestital jim je po telegramu. — Bog nam ohrani velikega zlatomašnika še mnogo let!

Došla je vredništvu „Novic“ s tem dopisom krasna himna, ki jo je na čast prevzvišenemu zlatomašniku zložil g. A. M. Srčno obžalovaje, da tiskarne sedanje zadrege ne pripuščajo cele himne natisniti, kakor bi radi, natisnemo vsaj poslednji dve kitici tako-le se glaseče:

Težavno vodstvo je vladikovine
V viharnih, važnih časih teh sedanjih.
Mar komu živih kdaj iz glave zgine
Prevratov hrup domačih in vnanjih?
In boj duhovni, verski, kdaj ta mine,
Ki red posipa — zdi se — dni nekdanjih?
A Tebe hrup i borba ta ne maja,
Vsestranska vednost moč in meč Ti daja.

Pristoja piramide Ti in grada
Podoba, zlatomašnik prečastiti!
Doživel, storil si, kar ni navada,
Da vsakdo drugi vidi in zna storiti.
Poglej nazaj, kak lepa je livada,
Po kteri dal si Nil Svoj se razliti!
Razlij nad nas Svoj blagoslov danes sveti,
Bog Tebi pa — daj dolgo še živeti!

Iz Gorice 10. sept. (*Naša kmetijska šola in pa gosp. Povše.*) V 2. seji deželnega našega zbora zanimival nas je posebno predlog deželnega odbora za preuredbo deželne kmetijske učilnice, koja mora biti preustrojena na popolnoma praktični podlagi. Z radostjo

smo v dotičnem sporočilu zarad kmetijske šole, katero je referent dr. Deperis čital, čuli priznavanje ne-utrudljivega delovanja in učiteljske zmožnosti našemu častitemu narodnjaku gosp. Francu Povše-tu, ki je to leto začasno vodil kmetijsko šolo tako, da deželni odbor pri vsem tem, da je pomanjkovalo učiteljskega osebja, je vendar videl dober vspeh pri izpitih dijakov. — Mi želimo iz srca, da se posreči poslancem našim, to deželi jako koristno učilnico dobro ustanoviti. Ob enem pa smo radovedni, ali bode pravica zmagala, in gosp. Povše, ki je preteklo leto v provizorni tej službi sijajno dokazal, da je ves sposoben za vodstvo učilnice, za trdno imenovan vodja deželne kmetijske šole. To želijo ne le njegovi dijaki, ki so vsi (celó tudi vsi učenci italijanskih razredov) za-nj prosbo pri deželnem odboru vložili, da bi njim tudi v prihodnje ostal vodja, temuč tudi vsi drugi deželani, katerim je korist te šole pri srcu. Vederemo!

Boršt na Primorskem 29. sept. F. Š. — V zadnjem listu „Novic“ se bere v dopisu iz Trsta, da je grozdje drobno kakor grah; to je mogoče po nekterih krajih, pri nas ni tako. Pri nas pričakujemo in smo gotovi, da dobimo prav dobro vino (Brežanko). Tedaj si štejem v dolžnost, vsem prijateljem našega vina to naznaniti. Le pridite po-njo kakor lani; vsaj bo dobra in še precej je bode.

Iz Istre 21. sept. (*Istersko kmetijsko društvo*), o kojem znate, da ima sedež v brezvodnem Rovinju (brezvodni R., kajti tam ni nobenega studenca, kapnice se posušé in vodo je treba v suši kupovati po 5—6 novčičev bokal) imelo je svoje 4. zborovanje v Labinju gradu (Albona) dne 9. in 10. septembra. Od 14 napovedanih točkov se je le posvetovalo: 1. Jeli za Istro boljše domače goveje pleme, ali tuje? Obveljalo je, da je boljše domače. — 2. Predsednik g. Polesini je priporočal složnost, astrajnost — in cilj se bode dosegel (kakošen cilj neki?). 3. Tretji govornik se je tožil na sušo, da turšica ne more rasti. 4. Zbirali so prihodnjega predsednika društva — pa s težko muko so ga izbrali, kajti od treh zaporedoma izbranih ni hotel nobeden te časti — in morali so izbrati nepričujočega Porečkega trgovca Sbisa (ta vsaj ni proti izboru protestovati mogel). To so stvari, o kojih se je v zborovanju govorilo. — Vrli agronom gosp. Godina iz Kopra pozdravil je društvo v imenu ljubljanskega kmetijskega društva, pa na to mu ni rekel nobeden ne bev ne mev. Pa vsaj Slovenec ni vreden odzdrava od društva prečiste italijanske krvi! Ko je pa gosp. A. od Porečkega kmetijskega odbora pozdrav izrekel, je iz vseh ust zadonelo: „Viva l' Istria, viva la patria!“ Na bogatem obedu pri izvrstni kapljici je bilo neizbrojnih zdravic, med kojimi: „Viva Italia!“ ni zadnja ostala. Pa kaj se bomo temu čudili, saj so bili nazoči sami taljanomani, kakor je celo društvo. Na mizi jih je mala trobojna taljanska zastavica opominjala, da drage Italije ne pozabijo. Zvečer se je domača glasba producerala in grad je bil razsvitljen — celó umetni ognji niso se pogrešali. Kazališče in drugi večer sijajni ples je povzdigoval svečanost, — od bogatega aristokrata do šoštarja in postopača — vse je bilo židane volje! Vidite, kako šegavi Talijan zna suhe in puste poljedelske obravnave v sladke veselice prestrojiti. Za to veselico je domača županija odločila 300 gold. Koliko je iz provincijalne blagajne se v to početje potrošilo, morali bi naši poslaniki znati, da ima pa to društvo letne državne podpore 3000 gold., znamo vsi. Komentara ni treba.

Iz Postojne. (*Le resnično!*) Neki F. K. je pisal v zadnjem listu „Novic“, da najboljša učiteljska služba na novovstrojenih šolah v Studenem, Orehku, Mat-

jenivasi in Terni ne znaša čez 160 gold. letnega dohodka. Ker bi se utegnil vsled tega neresničnega dopisa marsikdo, ki je mislil za to službo prositi, ostrašiti, da ne bi prosil, se vredovno na znanje daje, da ima vsaka gori imenovanih učiteljskih služeb zraven lepega prostornega stanovanja 300 gold. čistega dohodka.

C. k. okrajni šolski svet v Postojni 29. sept. 1871.

Iz Notranjskega. F. K. — V dopisu zadnjih „Novic“ „izpod Nanosa“ sem na kratko omenil novih šol na Krasu in učiteljske plače. Žal mi je, da napčno podučen sem napčno pisal, al to z dobro vestjó rečem, da nikogar nisem hotel žaliti, najmanj pa našega za šolo mnogozaslužnega in za blagor Notranjcem vedno skrbnega glavarja gosp. Globočnika.

Iz Postojne. (*Za pogorelce v Petelinjah, Belskem in Radohovivasi*) so poslali c. k. okrajnemu glavarstvu v Postojno: knez Hugo Windischgrätz 90 gold., fare: gozd 9 gold., sv. Margareta 3 gold., Trebno 5 gold., Rudolfovo 15 gld., Vrabče 4 gld., Bela cerkev 1 gold. 90 kr., soseska Staritrč 7 gld. 50 kr. in soseska Dvor 2 gold.

Iz Ljubljane. (*V seji odbora družbe kmetijske*) je bila prošnja svilorejskega društva Metliškega, naj bi se dovolila dva sejma za svilarstvo (za trgovino s žido), izročena dotičnemu odseku, ker bi taki trgi na pravem mestu — morebiti v Ljubljani — utegnili svilarstvu kranjskemu res koristni biti. — Na vprašanje Pražke zavarovalnice živinske: ali ne bi kazalo tudi na Kranjskem ustanoviti agencijo, je odbor enoglasno sklenil, da ne bi kazalo, ker tudi dunajski Apis in Peštanska asekuracija, ki imata agenciji na Kranjskem, slabo napredujeta zarad previsoke tarife. — Nektere prošnje za podporo o živinoreji, sadje-reji, čbeloreji itd. so bile večidel ugodno rešene. — Za ude družbine so bili sprejeti gospodje: Majdič Jakob in Šimon Jožef iz Dola, Šimenc Janez, posestnik in mlinar iz Kleč, Vodnik France, posestnik in mlinar iz Pšate, Vodnik Janez, posestnik in mlinar iz Dola, Vodnik Janez, posestnik in mlinar iz Zaboršta, Skubic Mihael, fajmošter iz Poljan. —

— (*Učiteljski zbor.*) Učitelji kranjski so imeli preteklo sredo svoj občni zbor, v katerem se je zbralo okoli 120 učiteljev kranjskih, in kterega so — na veliko radost Slovincem — počastili gospodje Fabković, Filipović, Modec in Tomšić iz Hrvaškega. Posvetovanja, ki so bila na dnevnem redu, so „Novice“ v 39. listu naznanile. Posebno živahna je bila razprava o učnih načrtih, o kterih je poročal g. Lapajne, učitelj iz Idrije; enoglasno se je sprejelo, da se nemški jezik začne učiti še le v 3. razredu, a nikakor ne v 1. ali 2. Po tem načrtu, kterega so vsi nazoči učitelji kranjski odobrili, se ima nemškemu jeziku določiti v 3. razredu po štiri, v 4. pa po 5 ur na teden. Čudno se nam zdi le to, da med 120 učitelji se je edini g. Močnik poganjal za več nemščine v ljudskih šolah. — Na dalje se je sklenilo, naj se učiteljsko društvo za Kranjsko spremeni v občno slovensko učiteljsko društvo, ter se tako spolni želja nekterih bližnjih štajarskih in koroških učiteljev. Ta predlog, ki ga je stavil g. Stegnar, učitelj iz Idrije, je bil z veliko navdušenostjo sprejet. — Najbolj živahna debata se je pa vnela pri posvetovanju o pravnih razmerah in o plači ljudskih učiteljev. Naposled se je sklenilo, delati na to, da se učiteljska plača vredi po izgledu štajarske dežele, naj se cerkveništvo (mežnarija) loči od učiteljstva in naj se določi posebna nagrada učiteljem za orglanje v cerkvi. V tem smislu se je brž drugi dan poslala peticija do sl. deželnega zbora. — Z učiteljskim zborom je bila tudi združena razstava

učilnih pripomočkov v dveh sobah c. k. vadnice, ktera je gotovo zanimala vsacega zvedenca; posebna čast v tej zadevi gré Idrijski šoli. Zvečer je v Tavčarjevi gostilnici bila velika „beseda“ v pomoč učiteljem in njihovim vdovam in sirotam. Svirala je vojaška godba grof Huyn-ovega polka, in pelo je pod vodstvom g. Nedveda 50 najboljših učiteljskih moči. Dvorana, ozaljšana s slovenskimi zastavami, bila je tako polna, da je srečen bil, kdor je prostor našel. Bila je prava narodna veselica, ktera ostane vsacemu še dolgo v spominu in tudi našim milim gostom iz Hrvaške.

— Čitalnica Kamniška je gg. dr. J. Bleiweisu in dr. Costi poslala krasno diplomu častnega uda.

— (Druga predstava dramatičnega društva) v gledališči bode v soboto 7. oktobra. Predstavljale se bodo tri igre, namreč: „Zabavljica“, veseloigra v 1 dej., ktero je poslovenila gospá Lujiza Pesjakova, potem še znana dobra burka „Eno uro doktor“ v 1 dej. in igra s petjem „Pred zverinjakom“ v 1 dejanji.

— (Dramatičnega društva) prva redna gledališka predstava v letošnji sezoni nas je seznanila z dobro dunajsko burko v 3 dejanjih: „Doktor in postrešček“, ktero je za naše razmere prav dobro presukal gosp. Alešovec. Pred vsem omenimo nove pevske moči v gospodičini Rossovi iz Postojne, ktera je prvokrat stopila na oder in z lepim svojim in polnim glasom si prikupila simpatijo našega občinstva. Ko temeljita pevska in dramatiška šola še ogladi to, kar je zdaj še okorno, bode gospodičina Rosova postala kinč slovenski opereti in spevoigri. Prvikrat je stopil tudi na oder gosp. Špindler in za prvo poskušnjo dobro izpeljal svojo nalogo. Od že znanih nam moči zaslužita brez ugovora gospoda Noli in Kajzel največo pohvalo, vzlasti g. Noli je bil klasičen v koupletih; a tudi gospoda Šušteršič in Jeločnik bila sta prav na svojem mestu. Radostni smo pozdravljali tudi nastop priljubljene nam gospé Valente-Brusove in marljive gospodičine Podkrajšekove, ki ste igrale prav pikantno. Gospodičina Pardubska je staro „branjevko“ tako izvrstno iz življenja posnela, da je bil le en glas o njeni hvali. — Gledišče je bilo dobro polno. Začetek je tedaj jako ugoden; tedaj le pogumno tako naprej! — „Laibacherica“ hvali predstavo, pravi pa, da ni „spodobno“, da se je v nekem koupletu karala „manjščina“ deželnega zbora. Aj! kako precartano skrb ima vradna „Laib.“ za ljubljence svoje; — kedar pa večino deželnega zbora napadata pred svetom „glassalon“ kazinski in „Tagblatt“, takrat jej pa nič mar ni „za mir in spravo“!

— Danes zvečer se bo praznoval rojstni dan Njih Veličanstva cesarja v čitalnici, kjer bode svirala kapela c. k. polka grofa Huyna.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz Dunaja. — Iz gotovega vira moremo povedati, da minister Hohenwart popolno zaupanje vživa pri cesarju, čegar trdna volja je dognati spravo med narodi. Kakor ministri tako je tudi presvitli cesar sam vedel, da se bode upirala neka stranka blagim namenom svojim in ves ta upor je bilo Njegovo Veličanstvo že pripravljeno; al „pravica vsem narodom“, to je tista čarodelna moč, ki naposled premaga vse.

Hrvaško. — Dve važni dogodbi na političnem polji imamo naznaniti čitateljem našim, ki kažete, da narodna stranka krepko stopa na noge. Ena dogodba je ta: Hrvaški minister grof P. Pejačević je

pri obedu po dokončani skupščini županije virovitičke rekel, da narodna stranka je dobila iz Českega 150.000 goldinarjev v podporo agitacij pri volitvah na Hrvatskem in v Slavoniji. Na to temu ministru narodna stranka zdaj v svojih časopisih kar v obraz meče priimek nesramnega obrekovalca in lažnika, ako ne dokaže resnice tega, kar je govoril. Tako je pravo! Le krinko z obraza lažnikom! Zdaj, kakor se bere po vladinih časnikih, se izgovarja minister, da nikdar ni kaj tacega trdil, a da je le govoril, kar je od družih slišal. Res, lepo je za — ministra! — Drug dokaz odločnega delovanja narodne stranke je sledeči: Ker je hrvaški deželni zbor, kakor naši bralci že vedó, magjarska vlada zopet odložila na 15. januarija novega leta in po takem narodni poslanci nimajo priložnosti, izreči svojih mnenj niti o splošnem državnem stanju niti o družih, za deželo jako potrebnih stvaréh, zato je priobčilo vseh 54 narodnih poslancev 20. septembra zeló energično proklamacijo na svoje volilce. Narodni poslanci v tem razglasu naštevajo vse pregrehe, ktere sta zadolžila deželna vlada hrvaška in poprejšnji, samo po vladni sili sestavljeni deželni zbor; potem pripovedujejo, da jako važne postave se niso izvrševale, druge pa le na škodo deželi; dalje omenjajo, da je magjarski zbor v Peštu sklenil postave, vsled kterih ima plačati dežela veliko večje davke, — jako pogubljivo prodajo gozdov v granici itd. Vsa ta, ali na videz konstitucionalna ali pa absolutistična djanja, pravijo narodni poslanci, so zakrivila razne zmotnjave javnega prava in postavodajstva, desorganisazijo pravosodja in javnega uradovanja, ovirala so napredek v šolstvu, vničila so deželno blagostanje in smedla deželne razmere, — konečno so širila največo narodno nezadovoljnost. Bile so Vam — pišejo v razglasu — volilcem vse te pregrehe pred očmi, ko ste pri novih volitvah izbrali svoje zaupne možé, o kterih ste prepričani, da bodo po vsej svoji moči odpraviti skusili omenjene napake. Radovalo se je vse slovanstvo o Vaši zmagi velikanski; željno ste pričakovali, da novi deželni zbor se začne 1. dne junija. Al bili ste goljufani, kajti peštanska vlada preložila je dan zborovanja od 1. junija na 3. julija, pozneje na 20. septembra in konečno — v konstitucionalnih deželah po nezaslišanem načinu! — celó do 15. januarija 1872. leta, in to še le takrat, ko je bila večina poslancev že na potu v Zagreb. Po tem načinu deželni zbor letos ne bode zboroval, akoravno to jasno izreka postava, in tako tudi ne bo v stanu, pregledati računov preteklega leta, sestavljati proračuna za prihodnje leto, izrekati svoje mnenje o poprejšnji in sedanji vladi, in najti pomočkov zoper omenjene raznovrstne napake. — Ker tedaj nimamo postavnega zastopa, izrekamo slovesno in pred vsem svetom, da nikakor ne prevzamemo odgovornosti za odlog deželnega našega zbora ter jo prepustimo onim, ki so nasvetovali tako postopanje Njihovem Veličanstvu. — Če pa mislijo ministri Vas tako preveriti, dana Vam bode gotovo že prilika, da bode izrekli možato to, da, kakor spoštujete pravice družih narodov, isto tako zahtevate tudi svoje, — da mora povsod in zmirom veljati le postava, in da hočete svobodni živeti pod vladarstvom presvitlega kralja. Vaše zastopnike pa ne bode premotila nikakoršna sila. Upamo, da pravični kralj ne bode privolil, da se odtegne narodu trojedne kraljevine še dalj njegovo pravo in korist ustavnega življenja.

Listnica vredništva. Gosp. A. B. v K. na Sed: Administ. Jurija s pušo, Via S. Luzia Nr. 6. — Gosp. A. Poniž-u: Plačati je še 1 gold. 15 kr.